

ס פ ר י ם

היוצאים לאור בפעם ראשונה

על ידי חברה

מ ק י צ י נ ר ד מ י ם

תחת השגחת ראשי החברה:

ד"ר יוסף חאזאנאווויטש

משה מונטיפיורי בלאנדאן,

אברהם הכהן (המכונה ד"ר אלבערט כהן) בפאריז,

אליעזר הלוי (המכונה ד"ר לעווע) בכרייטאן,

אליעזר ליפמאן זילבערמאן בליק.

שנה רביעית תרכ"ט — תרל"א.

יוסף בן אהרן
ד"ר חאזאנאווויטש

ס פ ר ה מ ו ס ר

מאח

ן אפרים ז"ל מארץ מודינ"א.

Lyck, 1871.

Herausgegeben im Selbstverlage des Vereins M'kize Nirdamim.

(L. Silbermann.)

Schnellpressendruck von Rudolph Siebert in Lyck.

ספר המוסר

ל' אפרים ז"ל מארץ מודינ"א.

נעתק מאת

יוחנן במש"ז וויטסקאווער מאלטונא.

יוצא לאור בפעם ראשונה

מכת"י הנמצא בביבליאטקה הגדולה בעיר האמבורג יע"ע

Cod. heb. CCLV. 4to.

ד"ר האזאבאדאניץ
יוסף בן אהרן

על ידי חברת

מקיצי נרדמים.

Lyck, 1871.

Herausgegeben im Selbstverlage des Vereins M'kize Mirdamim.

(L. Silbermann.)

Schnellpressendruck von Rudolph Siebert.

ד"ר האזאנצוויטץ
יוסף בן אהרן

דבר מה מעתיק.

יתברך צורי מלכי וגואלי אשר החזיק בידי ועמד עוד הפעם על ימיני
בהניפי אותה להיות חבר למעתיקי דברים העתיקים להעיר ולהקיץ
שפתי ישישים וישישים והנרדמים — לחיי עולם! — הוא הנחני ועזרני
להעלות נר הספר הנוכחי הזה אשר זרח עד עתה בחשך (בין גנוי אוצרות
ספרי כת"י בהאמבורג) עלי מנורה המהורה היא חברת „מקיצי נרדמים”
המאירה עיני דורשי רשומות בכתבי ידות אשר לא ראו עוד אור עולם
או היקרים במציאותם.

הספר היקר והנכבד הזה אשר אני אקריב לאשכר לבעלי החברה
והעתקתיו מכת"י הנמצא בעקר ספרי כת"י בעיר האמבורג Hamburger
Stadt-Bibliothek Cod. hebr. CCLV חובר זה שלש מאות
ותשעים שנה — בו יורה המחבר מוסר ודעת בדרכי ההגיון ובחקירת
הפילוסופיא אשר סובבים הולכים על קוטב אמונה ודת עומק הגיוניו,
פאר ויופי שרעפיו משובצים המה במליצות צחות נשגבות ורמות כעין
סגנון הספרים המפורסמים: „בחינות עולם מר"י הפניני, וארבע
כוסות מר"ש פאפענהיים" ומלאים המה המלות הנשלבים והכפולים בלשון
נופל על לשון, ולרוב השווים בהברתם ושונים בענינם — הנו נכתב יפה
מאד בכתב מזורח (אריענטאלישע שריפט) בכתב רש"י, ויקוף י"ט עלים

בתמונת

בית הספרים הלאומי
והאוניברסיטאי
ירושלים

1514 V 4151

1514 V 4151
1514 V 4151

לִי התרתם וקצרה בינתי להבין אותם; לא רציתי ליגע ולשלוח בהם ידי
הכהה אמנם הנחתי הדברים ככתובים לפני *) ובמקומות מעטים העירותי
עליהם עלי שפת היריעה כיד ד' השובה עלי ועד מקום שדעתי
הקלושה מגעת.

ואני טרם אכלה לדבר אומר קבל עם: אם מנחתי הקטנה בהעתקת
הספר הנחמד הזה יעלה לרצון להקוראים הנעימים, אתאמץ ואשתדל עוד
למצוא פרות לאוצרות החכמה ומשמוני דעת הספונים וגנוזים בכת"י
דהאמבורג ואשר כמעט ספו תמו מן בלהות, ואינם. — ועם הבן-סירא (כ').
ל"ו) אקרא עליהם לאמר: „חכמה נסתרה ואוצר טמון מה
יועיל וגם שניהם"? — אשנם ואתחזק בל"נ להסיר המסוה מעליהם
ולהוציאם מאפלתם לאור פני תבל, אקרא להם דרור ואשלחם חוצה ע"י
חברתנו *) למען יראה אל בעליהם פעולת חכמת ישישים
והדרת

*) ות"ל נסיתי במלחכה הלזו ע"י העתקות הכת"י אשר ילאו כבר לאור עולם,
ואלה הם. א) ספר מחברת מנחם בן סרוק בחפוש הכתובים הרבים ממני בפקודת
חברת מעוררי ימים בלאנדאן ועדינבורג. ב) ד' שערים מס' החרשיש לר'
משה בן עזרא — ודוגמאות מס' המוסר לנ' אפרים וענינים שונים במ"ע שומר
ציון הנאמן, י"ל ע"י הרב הגאון מהר"ר יעקב עטמלינגער חב"ד דפה. ג) מדרש
אחרון אבא גוריון. הראשון להי"ז מדרשים של ספר בית המדרש (ח"א) להחכם דר'
יעללינעק. ד) מדרש אלה אזכרה. במחברת מיוחדת עם הוספת ע"י הג"ל. ה) כתר
שם טוב לר' אברהם דקלוניא תלמיד הרוקח ז"ל. במחברת ראשונה של ספר
גנוזי חכמת הקבלה להג"ל. ו) השאלה השישית והשביעית מספר הנפש להחכם
טומאס די אקינז (כומר מכת הדרכים) במחברת Thomas von Aquino
להג"ל „in der jüdischen Literatur. ז) מאמר בכחות הנפש להחכם
הג"ל במחברת „Philosophie und Kabbala“ להג"ל. ח) ספר עולם קטן
לר' יוסף בן צדיק ז"ל. הועתק מערבי לעברי ע"י ר' משה אבן חבון.
וז"ל בפעם ראשונה ע"י הג"ל.

*) ביצע חלקים חעלה הפנינים ממנולת הזמן לראשונה הפירושים הנחמדים
והיקרים מהמחברים הקדמונים הנמלאים בכת"י בקובץ אחד באלוהות ספרי עיר האמבורג
Nro. 32 Folio נכלל בו. 1) פירוש על איוב י"ז דפים. 2) פירוש על שיר
השירים ו' דפים. 3) על רות ג' דפים. 4) על איכה ז' דפים. 5) על קהלת
ח' דפים. 6) על אסתר ו' דפים. ואשר כבר הטיף עליהם מלחו החכם הנודע כ'
י"ל דוקעם בהפילותי חיזה דוגמאות וליונים במ"ע ליון שנת תר"ב נד 100 עד 106.
וכה דבר עליהם. „כנראה הם כלם מקדמוני נרפת. הפירושים ההם יקרים
מולד עולם ומולד זמנם כי כאשר ידע כל קורא משכיל אין לנו מחכמי נרפת פירושים
על כ"ך רק מדרש"י לבד. ומי יתן וישים משכיל אחד על לבו להעתיק הפירושים האלה
ולנקותם

בתמונת קווארטא, שם הסופר וזמן הכתיבה לא נמצאו בו—בגליון ובשוליו נוספים לפעמים איזה מלות או טורים שלמים ואשר הכרת פני הכתב ענתה בהם כי מירי סופר אחר המה נכתבים. ולמען שלא ימצא הקורא והמבקר אחרי מאומה שתלתי אותם בערוגת העתקתי בסגור עגול כזה (). בעלי מחברי רשימת ספרי כת"י בהביבליאוטהיקא הנ"ל ה"ה החכמים הנודעים ה' פראפעססאר וואלף וכו' יהודה ליב דוק ע"ס משבחים אותו מבחינת תוכו ומפאת מליצותיו המפוארות במאד מאד. אמנם עגמה נפשי עד מאד להודיע כי הקדמת בעל המחבר נמצאת כתובה לפני אפס קצתה כי העלה הראשון נקרע בתוך לשנים קרעים, ואציגה הנה עד היכן שהיא מגעת, וזאת ראשיתה.

„אמר אבן אפרים מארץ מודינ"א בהמצאי היום ששי שמיני
„לששי רמ"א לאלף הששי אשר בכאן זה לי עשרים שנה
„בעיר ואשט"ו שבמדינת אב'רוצ'י (?) [הסימן השאלה הזה
„מצוין מבעל המרשים כ' י"ל דוקעס הנ"ל. המעתיק] במלכות
„פירדיננדוס שמי' והתיצבי במאד מאד נבון וטרוד מחשרת
„מים הזדונים נמפי מאבי שחקי סער הזמן במקריו ותהבולותיו
„עלי הי' כלנה כונן להשמיד ולהשחית חציו אל יתר השערה
„ולא יחטיא, יחטיא כונותינו ולא זולת יצו שלילתם כי עוד
„חזר מה שהפכס" עד כאן, והחצי השני עד סופה נעדרה;
חסרון לא יוכל להמנות!

ברבר העתקתי אעיר ברוח אמון כי עשיתי מלאכתי באמונה וככל
אשר מצאה ידי לעשות בכחי עשיתי, נכון וסמוך לבי לאמר: שיצאתי
ידי חובת המעתיק עד למרי, באשר שמתי דברי החכם המפורסם, המגלה
מצפונות מה"ו שי"ר לנגד עיני, באמרו: „ראוי שכ"ל מעתיק ספר
קדמון להשים עין על כל מאמר מכלי דלוג „אף מלה
אחת" (בכה"ע לשנת תק"ץ. תולדות ר"נ סימן ג') ופקודתו שמרה רוחי,
ואשתדל בעד ערבון כסף בכדי ערכו ושווי הכת"י, והבאותיו אל חדרי
משכני ימים רבים והעתקתי בהשגחה ובשקידה רבה אות באות. ואעידה
להקורא כי ילך בטח בפתשגן הכתב מהעתקתי כאשר הי' באמנה אתו
הבת"י עצמו בלי תוספת ומגרעת דבר מדעתי וכי לא שניתי ולא שכחתי
אף מלה אחת. ואם ידעתי כי כל ספר ישן נושן עלול הוא לשגיאות
ולטעויות, ונשארו לי בזה מקומות רבות סתומים וחתומים כחידה, נעלמו